

ZEMAN FERENC*

A HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ-VÁLASZTÁS 1935-BEN

GENERAL ELECTION OF 1935 IN HÓDMEZŐVÁSÁRHELY

ABSTRACT

In the spring of 1935 there was the general election in Hungary. At this time Gyula Gömbös was the Prime Minister of Hungary. The vote still passed off by the general election law of 1925. In the city of Hódmezővásárhely the election was secret and made with party lists. It was held at the end of April. In the course of the campaign three parties managed to have the enough recommendations: the Party of National Unity (with the leadership of András Tasnádi Nagy under-secretary for Religion and Education) the National Agricultural Opposition (with the leadership of Béla Kun) and the Hungarian Social Democratic Party (with the leadership of Ferenc Takács). The recommendation threshold was 10 percent of the number of all constituent, which was meant 1828 people in this case. In the course of the campaign all of the parties attacked each other in the pages of newspapers.

The election ended in complete victory for the opposition. The vote result was a big surprise. The winner was in close fight the Hungarian Social Democratic Party. The second place was owned by the National Agricultural Opposition. The parliamentarian of the city became Ferenc Takács and Béla Kun. They both lived in Hódmezővásárhely.

1. A választás előzményei

Gömbös Gyula miniszterelnöknek 1935-ben végre lehetősége adódott arra, hogy a kormánypártban a miniszterelnöki székből való távozása után is változatlanul vezető szerepet játszó legnagyobb politikai ellenfelét, Bethlen Istvánt, valamint a hozzá hű országgyűlési képviselőket háttérbe szorítsa. Tervét régi barátja, Eckhardt Tibor segítségével kívánta végrehajtani, aki ekkor az ellenzéki Független Kisgazdapárt vezére volt. A megállapodás szerint Eckhardt feladata a Bethlen elleni politikai offenzíva elindítása és irányítása volt, cserébe Gömbös több választókerületben egyhangú, tehát ellenjelölt nélküli mandátumokat ígért a kisgazdáknak a reményei szerint hamarosan kiírásra kerülő országgyűlési választáson. A fő „vádpon” a volt miniszterelnökkel szemben az volt, hogy akadályozta Gömbös reformprogramjának végrehajtását. Közben a miniszterelnök igyekezett meggyőzni Horthyt a Ház feloszlataásáról.

1935. február 28-án a Budapesti Közlönyben megjelent rendelet értelmében a Gömbös-kormány újabb intézkedésig betiltotta a politikai jellegű gyűléseket. Ez az intézkedés már előrevetítette, hogy a nagypolitikában valami készül. A feltételezés nem volt alaptalan, mivel a kormány március 4-én – igaz csak formálisan – lemondott. A kormányzó viszont ismét Gömbös Gyulát kérte fel kormányalakításra, ő pedig elfogadta az újabb miniszterelnöki kinevezést, és új tagokkal frissítette fel kormányát, melyből ezúttal kimaradtak a Bethlen köréhez tartozó miniszterek. Egy nappal később pedig – némiképp váratlanul – kormányzói leirat segítségével feloszlattatta az országgyűlést. Így az 1931 nyarán megválasztott parlamenti képviselők ezúttal sem töltötték ki öt éves mandátumukat.

* Zeman Ferenc doktorjelölt – Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar.

Gömbös miniszterelnök, bár hosszú idő óta napirenden tartotta a titkosságon alapuló választójogi reform bevezetésének lehetőségét, és több tervezetet is készített erre vonatkozóan, az országgyűlés ezek egyikét sem iktatta törvénybe. Így az 1935-ös választást is a tíz évvel korábban elfogadott 1925. évi XXVI. törvény alapján rendezték meg.¹

2. A választási előkészületek

A választás technikai lebonyolításáért felelős vásárhelyi főjegyzői hivatal a parlament feloszlása után azonnal megkezdte az előkészületeket, és a szavazóigazolványok kézbesítését. 1935. március 11-én a központi választmány a szavazás időpontját – Kozma Miklós belügyminiszter által megállapított időintervallumon belül – 1935. április 6-ára írta ki. Az ülésen megválasztották a választási bizottság elnökét és helyettesét is, Endrey Béla polgármester-helyettes és Osváth Gábor tiszteletbeli tanácsnok személyében. A Szegedi Királyi Ítéltábla a négy évvel korábbi választásokhoz hasonlóan dr. Elemy Sándor ítéltáblai bírót nevezte ki választási főbiztosnak, dr. Juhász István ítéltáblai bírót pedig helyettesül jelölte. Dr. Molnár József (aki szintén közreműködött az előző választásnál) és dr. Török Bálint királyi törvényszéki bírakat pedig választási biztosoknak nevezte ki. A főbiztos március 18-án a városba érkezett, és Soós István polgármester javaslata alapján kinevezte a választási bizottság hat tagját, hat pótagját, illetve jegyzőjét, majd sor került a választási eskü letételére is.²

A választási bizottság március 20-án adta ki a választási hirdetményt, mely szerint a választás továbbra is titkosan, borítékba zárt szavazólappal, és kötelező jelleggel került megrendezésre. A pártok által összegyűjtött ajánlásokat március 29-én kellett benyújtani a választási főbiztosnak. Az ajánlásokat benyújtó pártmegbízottak – ugyanúgy, mint korábban – minden szavazókörbe két bizalmi egyént és két külön megbízottat jelölhettek ki. A bizalmi egyének pedig egy-egy azonossági tanút kérhettek fel. A szokásos szesztilalom a választások előtti napon lépett életbe és a szavazás végéig tartott. A belügyminiszter kiegészítő intézkedése szerint, ha a választópolgár személyazonossága teljes bizonyossággal megállapítható volt, akkor a névjegyzék esetleges pontatlanságai miatt nem lehetett visszautasítani, és leadhatta szavazatát. A választási bizottság megalakította a szokásos összetételű (egy-egy elnök, elnökhelyettes, jegyző, jegyző-helyettes) és számú (tizenhét) szavazatszedő küldöttségeket, és kijelölte a szavazóhelyiségeket is. Néhány esetben új helyszínt választottak, melyeket megfelelőbbnek ítélték a szavazás zavartalan lebonyolításához. Ezután a küldöttségek tagjai esküt tettek a választási bizottság elnöke előtt. Az előző választásokhoz hasonlóan ismét egy századnyi honvéd érkezett Vásárhelyre, hogy a voksolás idején rendfenntartóként működjön közre.³

3. Politikai pártok és erőviszonyok a hódmezővásárhelyi kampányban

A Független Kisgazdapárt Gömbös-kormányhoz való közeledése miatt Kun Béla⁴ már 1934-ben kilépett a párt parlamenti frakciójából. „A Független Kisgazdapárt eltért a Kossuth-eszmében gyökerező régi programjától.” – indokolta döntését Kun.

A vásárhelyi polgári ellenzék az országgyűlés feloszlásával egy időben újra képviselőjelöltnek kérte fel a veterán politikust, aki a régi 48-as Kossuth-párt eszméin alapuló „nemzeti agrárellenzéki programmal” vállalta a megmérettetést. A kormány 1935. március 7-étől ismét engedélyezte a politikai gyűléseket.

A Kun Béla-párt március 12-én hozta nyilvánosságra képviselőjelöltjei névsorát: A listán Kun Béla után a második helyen Bodrogi Sándor gazdálkodó, a harmadikon Gábor István ipartestületi jegyző, a negyediken pedig Székely Imre gazdálkodó, a barackosi olva-

sőkör elnöke szerepelt. Valamennyi képviselőjelölt tagja volt a hódmezővásárhelyi törvényhatósági bizottságnak is.⁵

A Nemzeti Agrárellenzék listavezetője március 24-én délután tartotta képviselői beszámoló- és programbeszédét a Fekete Sas dísztermében. Az előző választástól eltérően ezúttal a rendőrség nem emelt kifogást az ellen, hogy ugyanazon a napon – bár néhány órával később – és azonos helyszínen tartson programadó gyűlést a kormánypárttal. Kun Béla sajátos jubileumhoz érkezett: 1910-ben, vagyis 25 évvel korábban választották meg először Vásárhely országgyűlési képviselőjévé. Programbeszédében arra mutatott rá, hogy a kormány továbbra is adós maradt a valódi reformok végrehajtásával. Példaként hozta fel az általános és titkos választójog kérdését, amiért immár 25 éve folytat küzdelmet a parlamentben. Bírálta a kormány néhol „vargabetűs huncutériával” felérő intézkedéseit, és az adósvédelmi intézkedések elmaradását is. Beszéde végén hangsúlyozta, hogy ő mindig a kisemberek pártján állt és áll: „Becsülettel fogok küzdeni továbbra is a népmilliókért, imádott magyar hazám szebb jövőéért, szeretett városom jobb sorsáért s a magyar feltámasztásért. Isten engem úgy segítjen!” A listavezető frázisokkal tarkított hosszú beszéde után a lajstrom többi jelöltje is szólt a jelenlévőkhöz. A programadó nagygyűlés után a kampány a szokásos mederben folyt: a következő héten az Agrárellenzék képviselőjelöltjei a külterületi olvasóköroket járták végig, ahol a tanyasi lakossággal ismertették meg programjukat. Újdonság volt, hogy a párt kerületi irodát nyitott valamennyi belterületi szavazókörben. A pártirodák feladata a betérő választópolgárok szavazással kapcsolatos felvilágosítása, a kampánytevékenység koordinálása és az ajánlások gyűjtése volt.⁶

Az országgyűlés márciusi feloszlata után megindultak a találgatások a kormánypárt helyi jelöltjeiről. Lehetséges vásárhelyi indulóként Darányi Kálmán földművelésügyi miniszter és Mayer János volt miniszter neve is szóba került. Hosszas tanácskozás és mérlegelés után – melynek során az országos pártközpont által a lista második helyén indítani kívánt Temesváry Imrét a vásárhelyi lobbis Farkas Béla főispán segítségével Csáky Lajosra cseréltetette ki – a Nemzeti Egység városi nagyválasztmánya március 10-én megnevezte vásárhelyi képviselőjelöltjeit: a párt listavezetője Tasnádi Nagy András⁷ vallás és közoktatásügyi államtitkár lett, akit Csáky Lajos városi főügyész követett. A harmadik helyen Kokovay János földbirtokos, a negyediken pedig ismét Szabó Sándor építész, az Iparegylet elnöke kapott helyet. Az államtitkárt egy, Farkas Béla és Csáky Lajos által vezetett küldöttség kérte fel a kormánypárt vásárhelyi listavezetőjének.

Tasnádi először a vásárhelyi frontharcosok március 15-ei ünnepi vacsoráján mutatkozott be személyesen a város közönségének. Azért választotta ezt az alkalmat, mivel maga is harcolt az első világháborúban.⁸ Az első látogatást hamarosan újabb vizit követte: A listavezető március 24-én délelőtt a NEP Fekete Sasban megrendezett választási nagygyűlésén mondta el programbeszédét. „A kortes beszédek kora lejárt. [...] A kortes beszédek csak arra valók, hogy aranyhegyeket ígérjenek és csalódást okozzanak.” – kezdte mondanóját az államtitkár, majd így folytatta: „Legelső feladatának tekinti a kormány, hogy a gazdaközönség bajain segítsen.” Adóreformot és a gazdaadósságok rendezését, továbbá a hitbizományok rendezését és telepítést ígért. Szót ejtett az iparosság és a munkásság rossz helyzetének javítási lehetőségeiről is. Végül – lévén kultuszminisztériumi államtitkár volt – egy új kultúrprogram kidolgozásának szükségességéről beszélt. Programbeszédéből kitűnt, hogy az államtitkár Gömbös miniszterelnöknek és reformterveinek feltétlen híve volt. A listavezető után a kormánypárt másik három jelöltje is bemutatkozott. A gyűlés után és másnap „Gömbös Gyula zászlótartója” és jelölttársai látogatást tettek a külterületi, valamint a belterületi olvasóköroek egy részében.

Az 1935-ös választási kampány idején a Nemzeti Egység Pártja már valamennyi belterületi választókerületben pártirodát állított fel. A kampány hátralevő részében a párt kerüle-

ti szervezetei is gyűléseket szerveztek. A nagygyűlés után néhány nappal a listavezető újra Vásárhelyre érkezett: Elsőként a tisztviselők és közalkalmazottak értekezletét, majd a Gazdasági Egyesületet kereste fel. Ezután a Tisza szállóban összegyűlt iparosok és kereskedők előtt ismertette programját. Látogatása a korábban általa még nem felkeresett külterületi olvasóköri körökben végződött. Tasnádi közvetlenül a választások előtt, a néma héten is tiszteletét tette a városban, ekkor főként pártértekezleteken vett részt.⁹

A Magyarországi Szociáldemokrata Párt országos választmánya március elején hagyta jóvá a vásárhelyi szervezet jelöléseit. Hódmezővásárhelyen Takács Ferenc¹⁰ kőművesmestert lépette fel listavezetőként. A lista további jelöltjei sorrendben Posztós Sándor földmunkás, K. Tóth Sándor kisbirtokos és Hegyi Imre építőmunkás voltak. A lajstrom először a párt történetében kizárólag a városban élő jelöltek neveit tartalmazta. Az MSZDP helyi szervezete tanult a korábbi gyenge eredményekből, ezért különös hangsúlyt fektetett külterületi kampányára.¹¹

A Független Kisgazdapárt Kun Béla kilépése után is aktív maradt a városban. Így az sem volt meglepő, hogy a párt vezetése bejelentette indulási szándékát a vásárhelyi választáson. Listavezetőnek az előző szavazás idején még Kun Béla mögött a kisgazda lista második helyén szereplő, hajdanvolt függetlenségi párti városatyát, Karácsonyi Sándor gazdálkodót, a Gazdasági Egyesület alelnökét kérték fel. Második helyen Karasz Péter gazdálkodó, a „gazdaifjak” vezetője, a harmadikon Szathmáry Dezső ügyvéd, a negyediken pedig Maczelka Ferenc gazdálkodó neve szerepelt az ajánlási íveken. A Független Kisgazdapárt a többi pártszervezethez hasonlóan több külterületi és belterületi programgyűlést szervezett.¹²

„Pártonkívüli gazdasági reformprogrammal” egy ötödik lajstrom is megpróbálta összegyűjteni a jelöltállításához szükséges ajánlásokat. A lista élén – a vásárhelyi választások történetében először – egy hölgyet találtunk: Sarkady Jolán magánzót. Második helyen Ács Lajos kocsigyártó, a néhány hónappal korábban megrendezett törvényhatósági választásokon felbukkant Bell-párt¹³ egyik vezetője, a harmadik helyen Olasz Sándor gazdálkodó, a negyediken pedig Tóth András gépkereskedő indult. E névsort mégsem tekinthetjük a Bell Miklós-féle Gazdasági Reformpárt hivatalos listájának, mivel a helyi vezetőség közleményben határolódott el tőle, és kinyilvánította, hogy Bell Miklós betegsége miatt a párt az egész országban nem vesz részt a választásokon. A jelöltek mégis több programadó gyűlést hirdettek meg Hódmezővásárhely belterületi választókerületeibe.¹⁴

4. Küzdelem az ajánlásokért

1935. március 12-én a járásbíróóság megkezdte az ívek hitelesítését, elindult az ajánlások gyűjtése. A jelölteknek ezen a választáson is a választópolgárok legalább tíz százalékának az érvényes ajánlását kellett megszerezniük, ami jelen esetben legalább 1828 darabot jelentett.

Március 29-én, a határidő napján öt párt megbízottai nyújtottak be ajánlási íveket a választási főbiztosnak. Elsőként a Nemzeti Egység Pártjának küldöttei érkeztek meg, akik 5416 ajánlást adtak le. Ebből a választási főbiztos és segítői 4281 darabot találtak hitelesnek. A Magyarországi Szociáldemokrata Párt megbízottjai 2566 ajánlást hoztak, melyek átvizsgálása után 2295 darab érvényes maradt. A „Pártonkívüli Gazdasági Reform” követői 2368 ajánlással jelentek meg, ennek azonban csak egyharmad részét, szám szerint 754 darabot fogadtak el. A „Gazdasági Reformot” a több mint fele részben hiányzó ajánlások 36 órán belüli beszerzésére kötelezték. Legutoljára a Független Kisgazdapárt 1957 ajánlást tartalmazó ívei érkeztek be, a vizsgálat azonban ez esetben is mindössze 863 darabot talált

megfelelőnek. A választási biztos a kisgazdáknak szintén 36 óra haladékot adott a hiányzó 965 ajánlás összegyűjtésére. Bár másodiknak érkezett be, mégis legutoljára került sor a Nemzeti Agrárellenzék 3500 ajánlást tartalmazó íveinek áttekintésére. Elemy főbiztos és segítői nem nézték át az összes ívet, csak 2300 ajánlást vizsgáltak át, melyből 2261 darab bizonyult hibátlannak, de ennyi is elegendő volt a Kun Béla vezette párt indulásához.

A választási bizottság a főbiztos által adott 36 órás türelmi időt egy ízben, további 24 órával meghosszabbította. A két érintett pártnak azonban így sem sikerült a hiányzó ajánlásokat pótolni. A több napon át tartó hitelességi vizsgálat e határidő lejártával véget ért. Április 2-án a választási bizottság kihirdette, hogy három párt: a NEP, az MSZDP, és a Nemzeti Agrárellenzék (48-as Kossuth Párt) képviselőjelöltjei szereztek jogot a választáson való indulásra. Ezt követően sorsolással állapították meg a szavazólapokra kerülő párt-sorrendet: a NEP az első, az MSZDP a második, míg az Agrárellenzék a harmadik helyre került.¹⁵

5. Rövid kampány, mérsékelt küzdelem

A meglehetősen rövid, mindössze három hetes választási kampány a felfokozott és atrocitásoktól sem mentes országos választási hadjáratallal ellentétben viszonylag csendesen csordogált. A két kormánypárti sajtóorgánus (Vásárhelyi Újság, Vásárhelyi Friss Újság) csak a választások előtt közvetlenül lendült támadásba: Kun Bélát azzal vádolták, hogy lapjában a szociáldemokratákról túlzottan szelíd hangon ír, ellenben a kormányt és a Kisgazdapártot folyamatosan támadja. A vádakat az Agrárellenzék listavezetője a Vásárhelyi Reggeli Újság hasábjain utasította vissza. A Vásárhelyi Friss Újság a szociáldemokratákra is ösztözet zúdított. „Rabszolgája akarsz lenni a nemzetközi szociáldemokráciának? Ne tedd!!! Magad, családod és nemzeded árulója vagy, ha meginogsz!!! Szavazz tehát a Nemzeti Egység jelöltjére: Tasnádi Nagy Andrásra.”¹⁶ – hirdette a voksolás második napján megjelent lapszám címdala.

1935. március 31-én kezdődött az előző választáson bevezetett néma hét. A választás napját megelőző hét napban már nem lehetett gyűléseket vagy programbeszédeket tartani, a pártok csupán „értekezleteket” rendezhettek. Egy ilyen jellegű susáni NEP rendezvényen kisebb incidens történt, amikor egy csoport „szociáldemokrata kötődésű inségmunkásnak titulált elem” bekiabálásokkal próbálta megzavarni a kormánypárti szónokokat, de idő előtti távozásuk miatt tettelegességre végül nem került sor. Ettől az esettől eltekintve nem történt ilyen jellegű összetűzés a pártok között.

A választás előtt néhány nappal a jelöltállításnál elbukó Független Kisgazdapárt vásárhelyi csoportja a kormánypárti jelöltek támogatására szólította fel híveit. Többek között ez a gesztus is alátámasztotta a két politikai erő hosszabb idő óta tartó közeledését és együttműködését mind országos, mind helyi szinten. A hódmezővásárhelyi szavazás megkezdése előtt már biztossá vált, hogy Tasnádi Nagy András a hajdúszoboszlói választókerület egyhangú mandátumával bejutott a parlamentbe.

A voksolásra kijelölt két napon a kormánypárt és Kun Béla pártja minden választókerületben jelentős erőfeszítéseket tett a szavazók mozgósítására, míg az MSZDP kortesei főként azokra a külterületi választókerületekre koncentráltak, ahol korábban pártjuk gyengébb eredményeket ért el.¹⁷

6. A választás statisztikája és értelmezése

Az 1935. április 6–7-én megtartott hódmezővásárhelyi országgyűlési választás számzerű eredményeit az alábbi táblázat tartalmazza:

1. táblázat. A hódmezővásárhelyi kétmandátumos, lajstromos választókerület szavazókörének eredményei az 1935-ös országgyűlési képviselő-választáson

Table 1. General election results of 1935 in Hódmezővásárhely

Szavazókör (szavazás helye)	Név-jegyzékben szereplő választásra jogosultak	Összes szavazat	1. sz. lista: NEP	2. sz. lista: MSZDP	3. sz. lista Nemzeti Agrár-ellenzék	Vissza-utasított/ Ki-fogásolt	Érvény-telen
Belterület							
1. I-1. Városháza (I. v. ker)	1511	1339	614	240	443	1/-	42
2. I-2. Mária Valéria u. áll. e. isk. (IV. v. ker.)	1490	1308	597	224	447	2/2	40
3. I-3. Kállay u. ref. e. isk. (VII. v. ker.)	1214	1098	436	292	349	3/7	21
Belterület összesen:	4215	3745	1647	756	1239	6/9	103
Külterület							
4. I-4. Hatrongyosi áll. e. isk. - Hatrongyos-Csókás	753	683	352	145	178	-	8
5. I-5. Mátyáshalmi áll. e. isk. - Mátyáshalom	920	776	188	196	383	-	9
6. I-6. Külsőszórháti áll. e. isk. - Szórhát	888	774	157	205	408	-	4
7. I-7. Téglásszéli áll. e. isk. - Téglás	534	465	103	130	228	1/-	4
Külterület összesen:	3095	2698	800	676	1197	1/-	25
I. vk. összesen:	7310	6443	2447	1432	2436	7/9	128
Belterület							
8. II-1. Malom utcai ref. e. isk. - Tarján (II. v. ker.)	1300	1205	304	552	337	-	12
9. II-2. Léway u. ref. e. isk. - Tabán (III. v. ker.)	1381	1265	356	570	278	-	61
10. II-3. Szent István u. rkat. e. isk. - Csúcs (V. v. ker.)	1756	1560	335	689	379	-	157
11. II-4. Klauzál u. ref. e. isk. - Susán (VI. v. ker.)	1529	1437	328	718	377	6/-	14
12. II-5. Nádor u. ref. e. isk. - Újváros (VIII. v. ker.)	1233	1117	288	511	308	1/-	10
Belterület összesen:	7199	6584	1611	3040	1679	7/-	254
Külterület							
13. II-6. Mártélyi új áll. e. isk. - Mártély	480	441	164	150	124	-	3
14. II-7. Vajhái áll. e. isk. - Vajhát - Kopáncs	986	777	168	368	221	2/-	20
15. II-8. Gorzcai áll. e. népisk. - Gorzsa	351	300	102	79	118	11/-	1
16. II-9. Fehértóparti áll. e. isk. - Pusztá - Barackos	1058	912	290	166	399	-/1	57
17. II-10. Kutasi új áll. e. isk. - Kutas-Szőkehalom	898	798	245	195	343	1/-	15
Külterület összesen:	3773	3228	969	958	1205	14/1	96
II. vk. összesen:	10972	9812	2580	3998	2884	21/1	350
I. + II. vk. összesen	18282	16255	5027	5430	5320	28/10 ¹⁶	478

Forrás: MNL CSML HL Hódmezővásárhely város Központi Választmányának iratai 1912–1935.

IV. B. 1403. a/jegyzőkönyvek, 3. doboz; MNL CSML HL Hódmezővásárhely város Központi Választmányának iratai. 1933. IV. B. 1403 b/Iratok, 21. doboz; MNL CSML HL Hódmezővásárhely város Központi Választmányának iratai. 1935. IV. B. 1403 b/Iratok, 22. doboz; Az 1935-ös választási jegyzőkönyv korrigálva a szavazási jegyzőkönyvek, a rovatos ívek és a számlálási jegyzőkönyvek alapján. Rövidítések: ref. e. isk. = református elemi iskola, áll. e. isk = állami elemi iskola, rkat. e. isk. = római katolikus elemi iskola, v. ker = városi kerület.; VRÚ 1935. április 10. 2.; VÚ 1935. március 24. 4. A két választókerületre való tagolás a lajstromos szavazás 1925-ös bevezetése miatt már csak formálisan létezett, a korábbi országgyűlési választásokkal való könnyebb összehasonlíthatóság miatt azonban ezúttal is a két egykori választókerület szerinti beosztást és adatközlést használjuk.

A szavazás a 600 főnél több választópolgárt fogadó szavazóköri körökben ezúttal is két napig tartott, csak Tégláson (I.-7.), Mártélyon (II-6.) és Gorzsán (II-8.) volt egynapos. Az 1931-es választáshoz képest hat szavazóköri körben változott a voksolás helyszíne: az I-4. szavazóköri a Csókási olvasóköri körből a Hatrongyosi iskolába, a II-1. szavazóköri ugyanakkor a Malom utcai óvodából a Malom utcai iskolába helyezték vissza. A II-6. szavazóköri a Mártélyi régi iskolából az új iskolába, a II-7. szavazóköri a Károlyi Melinda-féle iskolából a Vajhádi iskolába, a II-9. szavazóköri a Barackosi olvasóköri körből a Fehértóparti iskolába, a II-10. szavazóköri pedig a Szőkehalmi iskolából a Kutasi új iskolába került. A voksolást, az eddigi gyakorlattól eltérően, vasárnap-hétfő helyett ezúttal szombat-vasárnap rendezték. 1935-ben a választásra jogosultak létszáma csaknem megegyezett az 1931-ben rögzített hasonló számadattal, ami jelentős mértékben megkönnyítette a két egymást követő országgyűlési választás eredményeinek összevetését. Az 1935 áprilisában lezajlott választáson a 18 282 választópolgár közül 16255 fő élt szavazati jogával. Vagyis a névjegyzékben szereplők 89 százaléka – az előző választáshoz képest tehát 4 százalékkal több választó – járt az urnákhoz. A listás szavazás 1926-os bevezetése óta ez a voksolás zárult a legmagasabb részvételi aránnyal. Az érvénytelen szavazatok a teljes szavazatmennyiség mintegy három százalékát tették ki.

Az arányossági számot ezúttal a listákra leadott érvényes szavazatok összegének a felezésével kapták meg (a korábbi listás választásoktól eltérően most nem az összes leadott szavazatot vették figyelembe, hanem kihagyták az érvénytelen szavazatokat), majd az egyes lajstromokra leadott voksok összegét elosztották az arányossági számmal. A két nagyobb hányadossal rendelkező lajstrom – a szociáldemokraták és az Agrárellenzék – listavezetői nyerték a mandátumokat.

A Magyarországi Szociáldemokrata Párt a hajdani első választókerülethez tartozó szavazóköri körökben hagyományosan gyengén szerepelt. Bár a három belterületi szavazóköri körben most is az utolsó helyen végzett, de ezúttal ezekben is jóval többen voksoltak rá, mint korábban. Az igazi átütő sikert azonban a külterületen, Mátyáshalmon, Szőrháton és Tégláson érte el, ahol – eddig példátlan módon – maga mögé utasította a kormánypártot. Végül a szociáldemokraták csaknem ötszáz fővel gyarapították szavazóik számát a régi első választókerületben. A volt második választókerület öt belterületi szavazóköri körében az MSZDP listája – a nagyszámú csúcsi érvénytelen szavazat ellenére – megtartotta, sőt kis mértékben növelni tudta a választásról-választásra egyre szilárdabbá váló szavazóbázisát, így újra minden belterületi szavazóköri körben az élen végzett. A külterület öt szavazóköri körében pedig mintegy négyszáz fővel többen szavaztak Takács Ferencékre, mint négy évvel korábban. A Pusztán megháromszorozták, míg Kutas-Szőkehalmon megkétszerezték a rájuk leadott voksokat. Összességében a párt több mint ezer fővel növelte szavazóinak számát. Így a listás szavazások történetében először lett a szociáldemokratáké a győztesnek járó első mandátum. A helyi MSZDP nagy valószínűség szerint az évek óta tartó szisztematikus külterületi szervezőmunkának, és a magasabb részvételnek köszönhette választási győzelmét. A pártszervezés során megnyert, korábban a választásoktól többnyire távolmaradó külterületi választópolgárok jelentős része ugyanis ezúttal a szociáldemokratákat támogatta szavazatával.

A Nemzeti Agrárellenzék az egykori első választókerület belterületén és a külterületi Hatrongyoson stabilan őrizte második helyét, míg a külterületi Mátyáshalmon, Szőrháton és Tégláson nagyarányú győzelmet aratott. A régi első választókerület összeredményét tekintve Kun Béla listája mindössze 11 szavazattal szorult a második helyre. Az Agrárellenzék a hajdanvolt második választókerület belterületi szavazóköri körében a második helyet szerezte meg, egyedül Tarjánban lett utolsó. A külterületen Gorzsán, a Pusztán és Szőkehalmon győzött, Mártélyon és Vajhát-Kopáncson azonban a szociáldemokraták mögött

végzett. A polgári ellenzék a volt második választókerületben szinte pontosan ugyanannyi szavazatot szerzett, mint az előző országgyűlési választáson. A táblázat adatai alapján nyilvánvaló, hogy Kun Béla listája a második helyet és az ezzel járó mandátumot elsősorban a hajdani első választókerületben az előző választási eredményéhez képest kapott mintegy háromszáz többlétszavazatának köszönhetően.

A korábbi első választókerület belterületi szavazókörében és a külterületi Hatrongyoson a NEP megőrizte elsőségét, ám mindenhol szavazatokat veszített. A mátyáshalmi, a szőrháti és a téglási külterületi szavazókörökben pedig – eddig példátlan módon – a szociáldemokraták mögé, az utolsó helyre szorult. A belterületi jó eredmény még mindig elegendő volt arra, hogy az összeredményt tekintve a volt első választókerületben, hajdani fellegvárában újra az élen végezzen. Sikere azonban nem volt olyan átütő, mint a korábbi választásokon. Több mint négyszáz szavazattal kevesebbet kapott, és csak néhány vokssal előzte meg az Agrárellenzéket. A kormánypárt az egykori második választókerület belterületén az 1931-es választásokhoz hasonlóan szerepelt. Ezúttal egyedül Tabánban lett második, a többi belterületi szavazókörben pedig ismét az utolsó helyre került. A külterületen, Mártélyon – meglepetésre – az első lett, a másik négy szavazókörben pedig Vajhát-Kopáncs kivételével kis mértékben növelni tudta szavazóinak számát. Összességében a hajdani második választókerületben szinte ugyanannyi voksot gyűjtött, mint négy évvel korábban. Bár a NEP a tizenhét szavazókör egyikében sem szerepelt kirívóan rosszul, mégis mandátum nélkül maradt. Vereségét elsősorban a hajdani első választókerületből a négy évvel korábbi választáshoz képest elvesztett négyszáz szavazatának „köszönhette”.

A Magyarországi Szociáldemokrata Párt és a Kun Béla vezette Agrárellenzék hat-hat szavazókörben végzett az élen, a Nemzeti Egység Pártja pedig öt szavazókörben győzött. A választási eredményekből jól nyomon követhető, hogy az egyes pártok szimpatizánsaihoz köthető területi centrumok továbbra is fennálltak.

7. Választási furcsaságok

A voksolás első napján Takács Ferencről azt terjesztették, hogy agyvérzést kapott, ami természetesen nem fedte a valóságot.¹⁹

A választás után közvetlenül egy másik, igencsak érdekes eset is napvilágra került: A II-2. tabáni szavazatszedő küldöttség elnöke és helyettese a szavazókör urnáját gépkocsival szállította be a polgármesteri hivatalba, de útközben az autó a Kincses temető irányába nehezen magyarázható kitérőt tett. A városházához érkezéskor pedig az urna kizuhant a hátsó ülésről, és az esés következtében a zárószalagja elszakadt. Az ellenzéki bizalmi egyének viszont nem voltak biztosak abban, hogy valóban így történt, ezért panaszt tettek a választási elnöknél. Az ügynek végül nem lett semmilyen következménye, bár a visszaélés lehetőségének gyanúja nem oszlott el teljesen.²⁰

A választási bizottság a szavazatok összeszámlálásakor – a korábbi gyakorlattól eltérően – ezúttal nem engedte be a lapok tudósítóit a városházára, hanem egy tisztviselőt jelölt ki a sajtó folyamatos tájékoztatására. A pártok bizalmi egyénéi viszont végig jelen lehettek a választási procedúra egyik legfontosabb részénél.²¹

Kormánypárti sajtóértesülések tudni vélték, hogy a csúcsi szavazókörben leadott 157 érvénytelen szavazólapot a bellisták szándékosan rontották el. A szavazókör számlálási jegyzőkönyvéből viszont az derült ki, hogy az érvénytelenített voksok kétharmadát – mintegy 102 darabot – a szociáldemokrata listára adták le. Ezeket a voksokat azért utasították el, mert a szavazókör elnöke által minden alkalommal a szavazólapra és a borítékra kötelezően rávezetendő betűjelzés, valamint aláírás nem egyezett meg egymással vagy hiányzott.

Az érvénytelen szavazatok nagy száma tehát nagy valószínűséggel az elnök vétlen vagy szándékos hanyagságának volt köszönhető.²²

Az itt ismertetett „furcsaságok” azonban érdemben nem befolyásolták a választás végeredményét.

8. A választás utóélete

A választás végeredményét Endrey Béla választási elnök 1935. április 9-én a városháza erkélyéről hirdette ki, és rögvest átnyújtotta Takács Ferenc és Kun Béla képviselői megbízólevelét. Takács pótképviselője Posztós Sándor, Kun Béláé pedig Bodrogi Sándor lett. A Horthy-korszak hódmezővásárhelyi országgyűlési választásainak történetében először kapta mindkét mandátumot a városban élő jelölt.²³

2027 választópolgár nem élt választási kötelezettségével. Ellenük – a bevett gyakorlatnak megfelelően – a távolmaradás igazolására adott nyolc napos türelmi idő lejárta után eljárás indult.

Az 1935-ös országgyűlési képviselő-választás volt az utolsó, részben nyílt szavazásos választás. Országos viszonylatban a kormánypárt újabb jelentős győzelmet aratott. A gazdasági válságból való fokozatos kilábalás és a kormány reformpolitikájának jelszavai sok választópolgárnak imponáltak, helyzetük jobbra fordulását remélték tőle. A Nemzeti Egység Pártja a 245-ből 171 mandátumot szerzett, így a képviselői helyek 70 százalékát tudhatta magáénak. Ez a kétharmadosnál is jobb eredmény tovább növelte a kormánypárti képviselők számát a Házban. A NEP képviselői garnitúrája ugyanakkor nagyrészt kicserélődött. A „vérfrissítés” eredménye egy Gömböshöz jobban kötődő, jobboldalibb és fiatalabb korösszetételű képviselőcsoport lett.

A miniszterelnök nem tartotta be a választások előtt Eckhardt Tiborral kötött megállapodását: A hatóságok a legtöbb helyen minden törvényes és néhol törvénytelen eszközökkel is igyekeztek megakadályozni a Független Kisgazdapárt térnyerését. A párt azonban az ellene alkalmazott presszió ellenére több képviselői helyet szerzett, mint az előző választáson. A szociáldemokraták és a liberálisok viszont visszaestek. A liberális, a demokrata és a szociáldemokrata ellenzék leszűrve a korábbi választások tapasztalatait elsősorban a lajstromos, titkosan választó kerületekre összpontosította kampányát. Az európai tendenciáknak megfelelően az új típusú szélsőjobboldal első képviselői ezen a választáson jutottak be először a magyar parlamentbe. Az országos kormánypárti siker és a sok helyen alkalmazott hatósági nyomásgyakorlás fényében jelentős fegyverténynek számított a hódmezővásárhelyi teljes ellenzéki győzelem.²⁴

JEGYZETEK

1. Sipos Péter (1999): Őrségváltás szavazócédulákkal – 1935. In: Földes György–Hubai László (szerk.): Parlamenti választások Magyarországon (1920–1998). Napvilág Kiadó. Budapest. (A továbbiakban: Parl. vál. Mo.) 149–151., 154–160.; Vásárhelyi Reggeli Újság. (a továbbiakban: VRÚ) „Független politikai napilap.” 1935. március 2. 1.; VRÚ 1935. március 5. 1.
2. VRÚ 1935. március 12. 3.; VRÚ 1935. március 19. 3.; Vásárhelyi Friss Újság. „Független politikai napilap.” (a továbbiakban: VFÚ) 1935. március 9. 2.; VFÚ 1935. március 17. 2.
3. VRÚ 1935. március 24. 1–2.; VRÚ 1935. március 28. 2.; Vásárhelyi Újság (a továbbiakban: VÚ) „Földművelők politikai napilapja. Gazdasági Egyesület hivatalos közlönye.” 1935. április 7. 2.; VFÚ 1935. március 17. 4.; VFÚ 1935. március 28. 2.
4. Kun Béla (1878–1954). Nyomda- és laptulajdonos, kiadó, lapszerkesztő, polgári ellenzéki országgyűlési képviselő. Nagyváradon született, felmenői között több református lelkész volt. A vásárhelyi

főgimnáziumban érettségizett. Ezután Debrecenben, majd a kolozsvári egyetemen jogot hallgatott. 1903 és 1905 között a Hódmezővásárhely című napilap szerkesztője volt. 1905-ben megalapította a Vásárhelyi Reggeli újság című napilapot, melynek 1944-ig tulajdonosa és szerkesztője volt. 1906-ban a Függetlenségi és Kossuth Lajos Párt jelöltjeként még alulmaradt a szegvári választókerület mandátumáért folytatott harcban. 1910-tól a Justh-párt, 1916 és 1918 között pedig a Károlyi Mihály vezette Függetlenségi Párt országgyűlési képviselője volt. Az őszirózsás forradalom győzelme után, 1918 őszén, kormánybiztos-főispánná nevezték ki, mely tisztségéről még a tanácsköztársaság hatalomátvétele előtt lemondott. Honatyaként végig Kossuth Lajos elvei mentén politizált. Kezdetől fogva a közszabadságok biztosításáért küzdött, és Hódmezővásárhely polgáraiért tevékenykedett. 1922-ben pártönkívüli keresztény kiscgazda programmal szerezte meg az egyik vásárhelyi mandátumot. 1926-ban a Függetlenségi és 48-as Kossuth Lajos pártkör jelöltjeként jutott a parlamentbe. 1931-ben a Független Kiscgazdapárt színeiben választották meg képviselővé. 1927–1933 között a hódmezővásárhelyi ipartestület elnöki tisztségét töltötte be. 1932-től a Magánalkalmazottak Nemzeti Szövetségének társelnöke volt. 1935-ben a Nemzeti Agrárellenzék programjával utoljára került be az országgyűlésbe. 1939-ben újra a Független Kiscgazdapárt jelöltjeként indult, de nem szerzett mandátumot. A második világháború után internálták, majd háborús cikkei miatt fél év börtönre ítélték. Hódmezővásárhelyen hunyt el 1954-ben. In. Fejérváry József (1929): Vásárhely története családok tükrében. Erdei Sándor Könyvnyomdája. Hódmezővásárhely. 20–21.; Kovács István (szerk.) (2003): Hódmezővásárhely Törvényhatósági Jogú Város történeti almanachja 1873–1950. Hódmezővásárhely. 53–61.; Magyar országgyűlési almanach az 1935–1940. évi országgyűlésről. www.ogyk.hu/e-konyvt/mpgy/alm/al935_40/index.htm 306.

5. VRÚ 1934. november 25. 1.; VRÚ 1935. március 8. 1.; VRÚ 1935. március 12. 1.; VRÚ 1935. március 13. 1.
6. VRÚ 1935. március 26. 1–2.; VRÚ 1935. április 3. 2.; VRÚ 1935. április 6. 3.
7. Tasnádi Nagy András (1882–1956) Vallás- és közoktatásügyi államtitkár, igazságügy miniszter. Budapesten született. A fővárosban végezte a középiskolát és a jog és államtudományi doktori oklevelet is a budapesti egyetemen szerezte. 1908-tól az első világháború kezdetéig ügyvédként dolgozott, majd 1915-ben bevonult, és végigharcolta a háborút. 1925-ben az Államvasutak főügyésze, majd igazgatóhelyettese lett. 1929-ben a kormányzó kormányfőtanácsossá nevezte ki. 1933-tól két évig az Igazságügy Minisztérium, majd 1935-től a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium államtitkáraként dolgozott. 1935-től 1944-ig Hajdúszoboszló egyhangú mandátumával országgyűlési képviselő lett. 1935-ben Hódmezővásárhelyen a kormánypárti lista vezetője volt, de nem szerzett mandátumot. 1938-ban a NEP országos elnökévé választották. Idejét a pártszervezésnek szentelte, ezért az államtitkárságról lemondott. 1938 novemberétől az Imrédy, majd a Teleki-kormány igazságügy-miniszterévé nevezték ki. 1939-ben titkos tanácsosi címet kapott a kormányzótól. 1939 novemberétől 1945-ig a képviselőház elnöke volt, a miniszterségtől megvált. A második világháború után a népbíróság halálra ítélte, majd kegyelemből életfogytiglanra módosította ítéletét. A börtönben halt meg. In. Bölöny József (1992): Magyarország kormányai 1848–1992. Akadémiai Kiadó. Budapest. 353. Magyar országgyűlési almanach 1939–1944. www.ogyk.hu/e-konyvt/mpgy/alm/al939_44/index.htm 326–327.
8. VRÚ 1935. március 8. 2.; VRÚ 1935. március 12. 2.; VÚ 1935. március 8. 1.; VÚ 1935. március 12. 1.; VÚ 1935. március 15. 1.; VÚ 1935. március 16. 1–2.; VFÚ 1935. március 13. 1.
9. VÚ 1935. március 27. 1–3.; VÚ 1935. március 28. 1–2.; VÚ 1935. március 30. 1–2.; VÚ 1935. április 4. 2.; VFÚ 1935. március 27. 1–2.; VFÚ 1935. március 30. 1.
10. Takács Ferenc (1893–1956). Kőművesmester, szociáldemokrata politikus. 1928-tól a vásárhelyi törvényhatósági bizottság tagja, 1931 és 1935 között a helyi szociáldemokrata párt titkára volt. 1935-ben Hódmezővásárhely országgyűlési képviselőjévé választották. 1944 végén az Ideiglenes Nemzetgyűlés képviselője, majd az ideiglenes Nemzeti Kormány iparügyi minisztere lett. Ezután 1945 novemberétől 1948 áprilisáig a Földművelési Minisztérium politikai államtitkára volt. Lemondása után nem sokkal az SZDP visszahívta a parlamentből is, ezután visszavonult a politikától. Ennek ellenére 1950-ben letartóztatták és tizenkét év börtönre ítélték. 1955-ben amnesztiával szabadult, azonban a börtönben szerzett súlyos betegsége következtében nem sokkal később elhunyt. In. Ideiglenes Nemzetgyűlés almanachja 1944–1945. www.ogyk.hu/e-konyvt/mpgy/alm/almanach_1944-45/index.htm 454.

11. VRÚ 1935. március 10. 5.; VÚ 1935. március 31. 1–2.
12. VÚ 1935. március 13. 3.; VÚ 1935. március 28. 3.
13. Bell-féle Gazdasági Reformpárt. Bell Miklós volt egységes párti képviselő által alapított politikai alakulat. Bell a világgazdasági válság magyarországi problémáinak megoldására, utópisztikus elemeket sem nélkülöző gazdasági reformtervet dolgozott ki, melynek egyik alaptézise az államosított ingatlan fedezetű pénzügyrendszer felállítása volt. In. Magyar Nemzeti Levéltár (a továbbiakban: MNL) Csongrád Megyei Levéltár Hódmezővásárhelyi Levéltára (a továbbiakban: CSML HL) Hódmezővásárhely város Igazoló Választmányának iratai 1934–1936. IV. B. 1404. a. 6. doboz. II. Honfoglalás 1934. november 25. (Az újság a vásárhelyi Bell-párt időszak kiadványa volt).
14. VRÚ 1935. március 14. 2.; VRÚ 1935. március 15. 2.; VÚ 1935. március 23. 3.
15. MNL CSML HL Hódmezővásárhely város Központi Választmányának iratai 1912–1935. IV. B. 1403. a/jegyzőkönyvek, 3. doboz; MNL CSML HL Hódmezővásárhely város Központi Választmányának iratai. 1935. IV. B. 1403 b/Iratok, 22. doboz (a továbbiakban: MNL CSML HL Hmvh. v. Közp. Vál. ir. 22. d.); MNL CSML HL Hódmezővásárhely város Központi Választmányának iratai. 1935. IV. B. 1403 b/Iratok, 23. doboz; VRÚ 1935. március 30. 1.; VRÚ 1935. március 31. 3.; VRÚ 1935. április 2. 2.; VRÚ 1935. április 3. 3.; VÚ 1935. március 12. 1.; VÚ 1935. március 30. 1.; VÚ 1935. március 31. 1.; VÚ 1935. április 2. 1.; VÚ 1935. április 3. 1.; VFÚ 1935. március 12. 1.; VFÚ 1935. március 30. 1.; VFÚ 1935. március 31. 1.; VFÚ 1935. április 2. 1.; VFÚ 1935. április 3. 1.
16. VFÚ 1935. április 7. 1.
17. VRÚ 1935. április 1. 1.; VÚ 1935. április 4. 1.; VÚ 1935. április 5. 2.; VÚ 1935. április 7. 2.; VFÚ 1935. március 31. 2.; VFÚ 1935. április 4. 1.; VFÚ 1935. április 5. 1–2.
18. A kifogásolt szavazókat a választási elnökök szavazásra bocsájtották. Voksuk érvényesnek lett elkönyvelve.
19. VFÚ 1935. április 7. 3.
20. VRÚ 1935. április 9. 1.
21. VRÚ 1935. április 9. 1–2.
22. MNL CSML HL Hmvh. v. Közp. Vál. ir. 22. d. A II-3. szavazóköri számlálási jegyzőkönyve alapján.; VFÚ 1935. április 10. 1.
23. VRÚ 1935. április 10. 1.
24. Parl. vál. Mo. 168–175.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Bölyön József (1992): Magyarország kormányai 1848–1992. Akadémiai Kiadó. Budapest. 353.
- Fejérváry József (1929): Vásárhely története családok tükrében. Erdei Sándor Könyvnyomdája. Hódmezővásárhely. 20–21.
- Ideiglenes Nemzetgyűlés almanachja 1944–1945. In. www.ogyk.hu/e-konyvt/mpgy/alm/almanach_1944-45/index.htm 454.
- Kovács István (szerk.) (2003): Hódmezővásárhelyi Törvényhatósági Jogú Város történeti almanachja 1873–1950. Hódmezővásárhely. 53–61.
- Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltár Hódmezővásárhelyi Levéltára Hódmezővásárhely város Igazoló Választmányának iratai 1934–1936. IV. B. 1404. a. 6. doboz. II. Honfoglalás 1934. november 25.
- Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltár Hódmezővásárhelyi Levéltára Hódmezővásárhely város Központi Választmányának iratai 1912–1935. IV. B. 1403. a/jegyzőkönyvek, 3. doboz. 1935-ös választási jegyzőkönyv.
- Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltár Hódmezővásárhelyi Levéltára Hódmezővásárhely város Központi Választmányának iratai. 1933. IV. B. 1403 b/Iratok, 21–22. doboz. Szavazási jegyzőkönyvek, rovatos ívek, és számlálási jegyzőkönyvek szám nélkül.
- Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltár Hódmezővásárhelyi Levéltára Hódmezővásárhely város Központi Választmányának iratai. 1935. IV. B. 1403 b/Iratok, 23. doboz. Ajánlóívek és dokumentumok szám nélkül.

- Magyar országgyűlési almanach az 1935–1940. évi országgyűlésről. www.ogyk.hu/e-konyvt/mpgy/alm/al1935_40/index.htm 306.
- Magyar országgyűlési almanach 1939–1944. www.ogyk.hu/e-konyvt/mpgy/alm/al1939_44/index.htm 326–327.
- Sipos Péter (1999): Őrségváltás szavazócédulákkal – 1935. In: Földes György–Hubai László (szerk.): Parlamenti választások Magyarországon (1920–1998). Napvilág Kiadó. Budapest. 149–151., 154–160., 168–175.
- Vásárhelyi Friss Újság. „Független politikai napilap.” 1935. március 9. 2.; 1935. március 12. 1.; 1935. március 13. 1.; 1935. március 17. 2., 4.; 1935. március 27. 1–2.; 1935. március 28. 2.; 1935. március 30. 1.; 1935. március 31. 1–2.; 1935. április 2. 1.; 1935. április 3. 1.; 1935. április 4. 1.; 1935. április 5. 1–2.; 1935. április 7. 1., 3.; 1935. április 10. 1.
- Vásárhelyi Reggeli Újság. „Független politikai napilap.” 1934. november 25. 1.; 1935. március 2. 1.; 1935. március 5. 1.; 1935. március 8. 1–2.; 1935. március 10. 5.; 1935. március 12. 1–2., 3.; 1935. március 13. 1.; 1935. március 14. 2.; 1935. március 15. 2.; 1935. március 19. 3.; 1935. március 24. 1–2.; 1935. március 26. 1–2.; 1935. március 28. 2.; 1935. március 30. 1.; 1935. március 31. 3.; 1935. április 1. 1.; 1935. április 2. 2.; VRÚ 1935. április 3. 2–3.; 1935. április 6. 3.; 1935. április 9. 1–2.; 1935. április 10. 1.
- Vásárhelyi Újság „Földművelők politikai napilapja. Gazdasági Egyesület hivatalos közlönye.” 1935. március 8. 1.; 1935. március 12. 1.; 1935. március 13. 3.; 1935. március 15. 1.; 1935. március 16. 1–2.; 1935. március 23. 3.; 1935. március 27. 1–3.; 1935. március 28. 1–3.; 1935. március 30. 1–2.; 1935. március 31. 1–2.; 1935. április 2. 1.; 1935. április 3. 1.; 1935. április 4. 1–2.; 1935. április 5. 2.; 1935. április 7. 2.